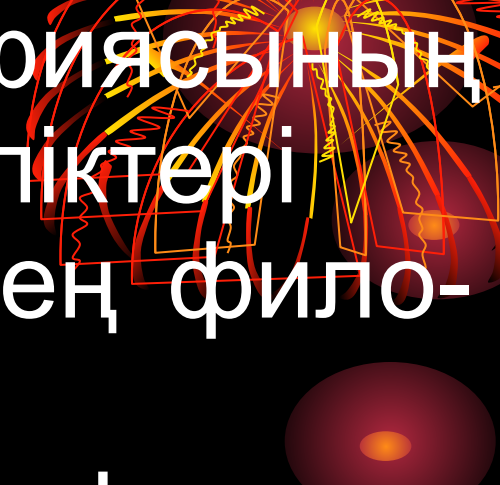

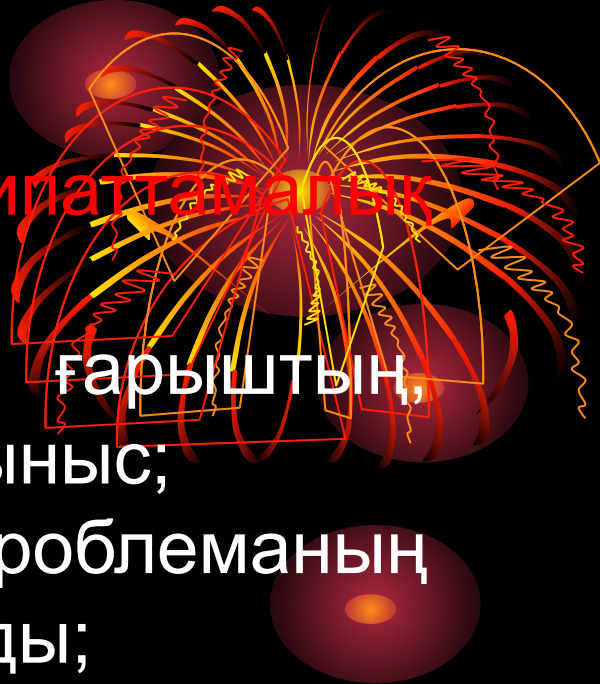
АНТИКА ФИЛОСОФИЯСЫ

-
1. Антика философиясының сипаттамалық ерекшеліктері
 2. Сократқа дейінгі кезең философиясы
 3. Классикалық кезең философиясы

Антика философиясының ерекшеліктері:

- космоцентризм — табиғаттың, ғарыштың, әлемнің түпнегізін анықтауға талпыныс;
- онтологизм — философиялық проблеманың негізі ретінде болмыс қарастырылды;
- философияның негізгі екі бағыты қалыптастырылды— идеалистік (Платон) және материалистік (Демокрит)

Антика мәдениетінің доминанттық идеясы:

космоцентризм

антропоцентризм

КОСМОС = ПОЛІС

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ – ҒАРЫШТЫҢ ТҰТҚАСЫ АДАМ

Антика философиясының негізгі даму кезеңдері

1. Сократқа дейінгі кезеңдік философия (б.д.д. 7-6 ғ. ғ.). Бұл кезеңде натурфилософиялық көзқарас басым болды. Милет, Элей, Пифагоршылдар, Софистер мектебінің қалыптасуымен қатар атомдық көзқарастың негізі қаланады.
2. Классикалық кезең (б.д.д. 4ғ.). Платон мен Аристотель философиялық еңбектерімен ерекшеленеді.
3. Римдік-эллиндік кезең (б.д.д. 3ғ. соңы мен б.д. 3ғ. басы). Стоиктер, скептиктер және эпикуршілдік мектептер басымдылық танытқан кезең.

Сократқа дейінгі кезеңдік философия

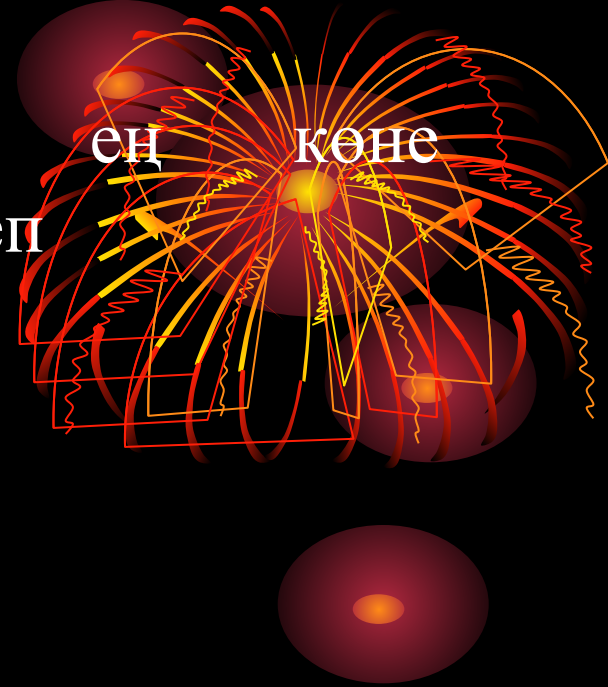
- Милет мектебі (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен);
- Гераклит Эфестік;
- Пифагор мектебі;
- Элей мектебі (Ксенофан, Парменид, Зенон);
- Атомистер (Левкипп, Демокрит)

Милет мектебі- Грециядағы
материалистік философиялық мектеп

ең көне

Түпнегіз:

- Фалес – су
- Анаксимандр – апейрон
- Анаксимен – ауа
- Гераклит – от
- Пифагор - сан
- Левкипп, Демокрит - атом

Фалес (б.д.д. 625-547)

Фалес бір жылды 365 күнге, 365 күнді 12 айға бөліп, Күнтізбенің (календарь) жасаудың алғашқы бастамасын көрсетуші ретінде және стихиялы-материалистік Милет мектебінің негізін қалаушы ретінде танымал. Ол заттардың алуандылығынан бірегей бастапқы негіз іздеп, оны материалды, нақты зат деп есептеді. Дүниенің, барлық нәрсенің түп негізі, алғашқы бастамысы – су деген пікірді ұстанады. Өйткені бәрі судан пайда болады, бәрі қайтадан суға айналады дейді.

Анаксимандр (б.д.д. 610-547)

Анаксимандр (шамамен б.д. д. 610-546 ж.ж.) – ежелгі гректің материалист – философы, стихиялы диалектик, Фалестің бас шәкірті. Грециядағы «Табиғат туралы» атты тұңғыш ғылыми шығарманың авторы, бірақ бұл шығарма бізге жеткен жоқ. Анаксимандр дүниенің негізі, бастамасы ретінде – «архе» («негіз») ұғымын енгізді, дүниенің негізі - апейрон (шексіз нәрсе) деп есептеген.

Анаксимен (б.д.д. 585-525)

- Ежелгі грек материалист – философы, стихиялы-диалектик, Анаксимандрдың шәкірті. Оның ілімінше, барлық нәрсенің бастамасы материядан – ауадан пайда болған, қайтадан ауаға айналады. Ауа шексіз, мәңгі, қозғалыстағы зат. Қоюланғаннан кейін – бұлтқа, суға, жер мен тастарға, сейіліп – отқа айналады. Мұнда санның сапаға ауысу идеясы көрініс тапқан.

ГЕРАКЛИТ (б.д.д 544-483 ж.ж.)

Ежелгі грек философ — материалисті, диалектик. Гераклиттің шығармасы — «Табият туралы». Гераклиттің пайымдауынша дүниенің негізі — от, ол әрдайым өзгеруде әрі қозғалыста. Барлық әлем, жекелеген заттар, тіпті адам жаны да оттан жаралған, оны Гераклит «логос» деп атайды. Әлемдік процесс ұдайы қайталанып отырады. Бәрі өзгере отырып жаңарады. Соған орай Гераклиттің атақты тұжырымдамасы қалыптасады: «Бір өзенге екі қайтара түсе алмайсың».

Пифагоршылдар

Б.д.д. 6-ғасырдың 2-жартысында пайда болған философиялық ағым. Пифагор-көне грек философы, математик және астраном. Пифагоршылдар бастапқы негізді санмен таңбалап, осы бағытта жұмыс жасайды.

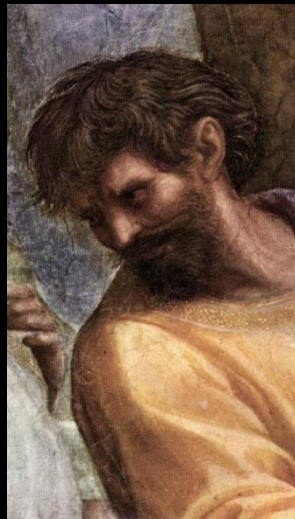
Элеаттар философиясы

Элей мектебі-б.д.д. 6-5 ғ.ғ. Элей қаласында (оңтүстік Италия) пайда болған философиялық мектеп. Элей мектебінің негізгі мәселесі-болмыс болды.

Өкілдері:

Ксенофан

Парменид

Зенон

и Мелисс

Софистер мектебі

Софистер (гр. sophists-өнерпаз, дана)-«даналықтың,» «шешендіктің» кәсіби ұстаздары ретінде саналған ежелгі грек философтарын осылай атаған.

Софистика – дауласу немесе дәлелдеу кезінде қисынсыз пікірлерді, софизмдерді, яғни сырттай ғана дұрыс

болып көрінетін айлаларды саналы түрде қолдану.

Софистер екі топқа бөлінді: «Аға софистер»-табиғатты материалистік тұрғыда түсіндірді.

Бұл топтың өкілдері-Протагор, Гиппий, Продик, Антифондар-алғашқы ағартушылар.

Екінші тобы- «Кіші софистер» (ақсүйектер тобы)-

Гипподам, Критий-философиялық идеализмге ден қойғандар.

Антикалық философияның классикалық кезеңі

Бұл кезең ерте грек философиясының кемелденген, гүлденген кезі болды. Себебі, Платон мен Аристотель өздеріне дейінгі философияны біртұтас ғылымға айналдырып, жүйелендіретүсті.

СОКРАТ

(б.д.д. 469-339 ж.ж.)

Ежелгі грек философы, оның ілімі материалистік натурализмнен идеализмге ауысу кезеңін бейнелейді. Сократ әлем құрылымдарын, заттардың физикалық табиғатын танып білу мүмкін емес, біз өзімізді ғана танып білуіміз мүмкін дейді. Танымның мұндай түсінігін Сократ «Өзіңді танып – біл» формуласы түрінде өрнектейді. Сократ этикалық ұғымдарды анықтаумен жалпыландырудың үлгісін жасап, майевтика (сөйлесу өнері) әдісін ұсынады. Сократтың этикасы рационалды: жаңсақ әрекеттер білместіктен жасалады, ешкімде өз еркімен зұлым болмайды. Адам өзіне үңілген сайын, өзінің білімсіздігін аңғармақ. Сократқа жүгінсек «Менің білетінім ештеңе білмейтіндігім»

ПЛАТОН

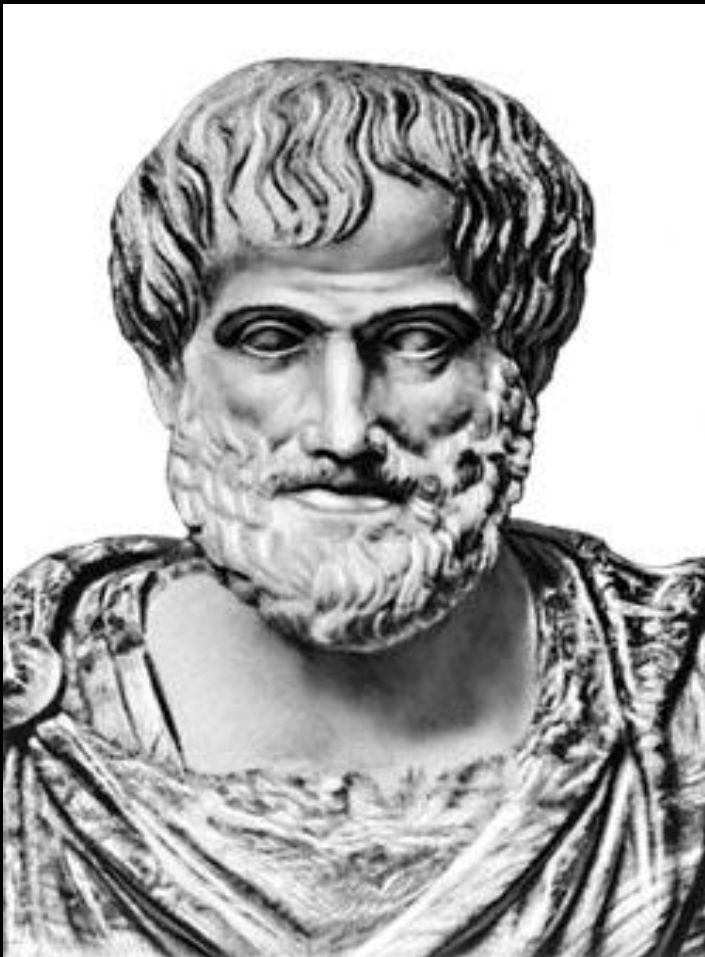

(б.д.д.427—347)

Сократтан дәріс алған оның ілімін әрі қарай жалғастырушы, өзінің терең де мағыналы философиялық ойларымен жалпы философия ғылымының дамуына үлкен әсер еткен ғұлама-ойшыл

Аристотель

АРИСТОТЕЛЬ (б.д.д.384-322)

- философияның өз алдына ғылым ретінде қалыптасуының негізін қалап, өз еңбектерінде басқа ғылымдардың мәселелерін философия тұрғысынан қараған алғашқы ойшыл-философ